

формують відповідні навички, але й стимулюють створення креативних «продуктів» з огляду на певний дух змагання між міні-групами.

Заслуговує на увагу і демонструє позитивні результати такий вид групових завдань, як підготовка рецензій на роботи інших команд. Студенти оцінюють як позитивні сторони представлених робіт (і дуже важливо, що не забувають відмічати це!), так і виділяють питання, що потребують доопрацювання чи поліпшення, що дає їм змогу врахувати ці аспекти і в своїх роботах. Практика показала, що презентації групових проєктів з подальшим обговоренням і виступом рецензентів позитивно впливають на якість матеріалів, що готуються, студенти отримують певні практичні навички і демонструють суттєвий прогрес у виконанні наступних групових завдань.

Безумовно, при такій формі навчання є небезпека нерівномірного навантаження по виконанню робіт між членами міні-групи, але добровільне формування команд перекладає відповідальність за сумлінність своїх колег на саму групу. Можливість неадекватного оцінювання роботи окремих студентів, за яких завдання виконували члени групи, як недолік цієї форми, суттєво менший за переваги, до яких слід віднести: суттєве зростання потенціалу кожного окремого студента при роботі в команді, прийняття більш обґрунтованого і часто кращого рішення в результаті групового обговорення, отримання навичок групових комунікацій і роботи в команді, взаємне збагачення студентів у результаті обміну досвідом і знаннями, підвищення відповідальності учасників команди за спільний результат.

Пропонується і надалі розвивати практику застосування групової форми роботи, а також зробити обов'язковою складовою підсумкової оцінки студентів виконання групових завдань, як це діє у більшості західних навчальних закладів.

*Верба В.А., канд. екон. наук, доцент,
кафедри стратегії підприємств*

ФОРМУВАННЯ НОВОЇ КОНЦЕПЦІЇ ОРГАНІЗАЦІЇ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ ВИКЛАДАЧІВ І СТУДЕНТІВ

Становлення ери знаннєвої економіки змінює функції освітніх організацій, зміщує акценти у забезпеченні інноваційного процесу і надає особливу роль вищим навчальним закладам. Інноваційна природа економічних процесів нової епохи вимагає інтеграції освіти й науки, яку мають забезпечити дослідницькі університети, на які покладається завдання не тільки підготовки фахівців нового покоління, але й відводиться роль центру серйозних фундаментальних і прикладних досліджень. Набуття КНЕУ статусу дослідницького викликає необхідність забезпечення ефективності проведення науково-дослідної роботи, що проявляється передусім у суспільному визнанні результатів проведених досліджень, а також підвищенні прикладної значущості наукових здобутків викладачів і студентів.

Незважаючи на чисельність захищених дисертацій і магістерських дипломних робіт, рівень фундаментальної і практичної цінності їх результатів залишається досить низьким. На підтвердження цього свідчать неутішні показники затребуваності теоретичних здобутків учених нашого університету, низька комерціалізація їх методичних розробок, епізодичність реального впровадження у практику діяльності підприємств чисельних теоретико-методичних рекомендацій щодо підвищення ефективності управління функціонуванням і розвитком підприємств, а також залучення фахівців університету як експертів при обговоренні і ухваленні важливих економічних рішень у країні.

Зрозуміло, що зміна цієї ситуації справа не одного дня — трансформація освітньої науки потребує серйозних інвестиційних ресурсів, які посилили б мотивацію учасників і забезпечили результативність науково-дослідної роботи університетів. Проте маємо констатувати, що одним з чинників ефективної університетської науки є організаційна архітектура дослідницької роботи, яка має забезпечити синергійний ефект навчальної і наукової діяльності як викладачів, так і студентів.

Спираючись на ключові функції дослідницького університету як генератора і дистрибутора нових знань, вважаємо, що система організації науково-дослідної роботи викладачів, аспірантів і студентів у нашому університеті потребує суттєвих змін. Ця робота має бути підпорядкована (не формально, а реально!) ключовим науковим завданням університету і кафедр, які визначені у відповідних п'ятирічних планах, і будуватися на принципах створення проєктних дослідницьких груп. Відповідно до наукових завдань і сформованих проєктно-дослідницьких груп, вважаємо необхідним всіх студентів залучати для виконання окремих наукових завдань, які мають бути предметом дослідження їх курсових і дипломних робіт.

Спираючись на наш досвід керівництва курсовими, дипломними і дисертаційними роботами, вважаємо, що для підвищення якості проведення наукової роботи, результативності досліджень, вибір тем курсових і дипломних робіт студентів доцільно обмежити науковими інтересами і стратегічними завданнями кафедри. Формування проектних команд має відбуватися навколо провідних професорів і доцентів, які очолюють наукові напрями, формують власні наукові школи. Аспіранти, магістри і студенти обираючи тему дослідження, мають обирати напрям дослідження і проектну групу, спільно з якою вони будуть проводити наукову роботу.

Така форма організації науково-дослідної роботи має сприяти:

1) активному спілкуванню викладачів, аспірантів і студентів, зростанню мотивації спільної роботи студентів молодших і старших курсів у межах поставлених наукових завдань, що має посилити як теоретичну, так і прикладну значущість дослідницької роботи. Студенти молодших курсів можуть залучатися до проведення аналітичної роботи над базами даних, узагальнення інформації, проведення експериментальних робіт; студенти старших курсів — до перевірки робочих гіпотез, апробації методичних розробок, які розробляються аспірантами і доцентами в межах обраної теми дослідження. Таке наукове партнерство має формувати наукову культуру відкритого спілкування, активного прирощення і генерування нових знань, спрямованості на результативність дослідної роботи. Спільна робота у проектах сприятиме підвищенню якості дослідницької роботи студентів шляхом залучення їх до бази кафедральних розробок і колосальної сфери прихованих знань окремих викладачів, трансфер яких можливий лише за умов використання інструментів передачі некодифікованих знань (міні-конференції, круглі столи, презентації і обговорення та експертні оцінки результатів окремих етапів дослідницької роботи у проектних групах);

б) покращенню системи контролю та об'єктивності оцінювання дослідної роботи студентів, їх персонального внеску та якості індивідуальних наукових результатів, що особливо актуально за умов «інформаційного цунамі», коли практично унеможлиблюється ідентифікація авторських здобутків;

в) посиленню практичної спрямованості наукових досліджень внаслідок можливості концентрації зусиль групи дослідників на конкретних проблемах підприємств (на яких магістри проходять практику), проведення комплексних дослідницьких проектів, що потребують збору та обробки значних масивів інформації (анкетування, опитування), порівняльного аналізу дієвості методів, інструментів управління тощо;

г) формуванню наукових шкіл, формалізації і кодифікації бази знань по всім напрямам досліджень, що проводять фахівці кафедри і університету, а також посиленню методологічного базису подальших досліджень.

Волкова О. М., старший викладач
кафедри історії та теорії господарства

ЗНАННЯ ТА РОЗУМІННЯ РОЛІ ДЕРЖАВИ В ЕКОНОМІЧНІЙ ОСВІТІ

Економічна наука накопичила значні обсяги знань про роль держави в господарському житті суспільств. Сформовані наукові поняття та категорії дозволяють відобразити важливі характеристики держави в господарській системі. Всебічно досліджено економічні функції держави, її роль у трансформації суспільств і його складових. Але переважна більшість цих досліджень побудована на методологічних підходах класичної та неокласичної економічних теорій.

Разом з тим евристичний потенціал цих знань є недостатнім як для створення досконалішої теорії держави та встановлення її місця в господарському житті суспільств, систематизації існуючих знань, усунення протиріч так і для рекомендацій практичного характеру. Показово, що під час кризи 2008—2009 років провідні країни світу діяли всупереч рекомендацій неокласичної економічної теорії. Реалії життя вимагали заходів протилежного спрямування. Стає очевидним що дослідження держави в господарському житті суспільств вимагає нових методологічних підходів.

До останніх відносяться неокласичні засади наукових досліджень, що передбачають розглядати державу з позицій цивілізаційної парадигми. Серед них розгляд суспільства як відкритої нелінійної системи, єдність сталості та змінюваності структури суспільства, організація та самоорганізація суспільства, урахування ролі людини на засадах антропності та інше. Застосування таких підходів дозволяє глибше дослідити сутність і роль держави в суспільстві, а накопичені класичною та неокласичною економічними теоріями знання розглядати як часткові, що входять до більш широкої наукової картини.